

ת"פ 46525/07/15 - יעקב חבה נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בראשון לציון

01 מאי 2016

ת"פ 46525-07-15 מדינת ישראל נ' חבה

בקשה מס' 2

בפני כב' סגן הנשיאה, השופט אברהם הימן
המבקש (הנאשם) יעקב חבה

נגד

המשיבה (המאשימה) מדינת ישראל

החלטה

לפני בקשת הנאשם לביטול כתב האישום מחמת טענות להגנה מן הצדק.

רקע.

ביום 22.7.15 הוגש כנגד הנאשם כתב אישום המייחס לו ריבוי עבירות של הונאה בכרטיס חיוב לפי סעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב, תשמ"ו-1986. על פי עובדות כתב האישום, במועדים הרלבנטיים לכתב האישום עבד הנאשם כנהג קו חלוקה בחברת "קוקה קולה" החברה המרכזית למשקאות בע"מ (להלן - "החברה"). במועדים אלו, כחלק מעבודתו, היה ברשות הנאשם מסופון בעל קוד אישי (להלן - "המסופון"), אשר הכיל את כרטיסי החיוב של הלקוחות השונים להם סיפק סחורת החברה (להלן - "הסחורה"). א.מ. (להלן - "המתלונן") הינו בעלים של מכולת ביישוב אחיעזר (להלן - "העסק") והיה לקוח של החברה אשר היתה מספקת לו סחורה באמצעות הנאשם. במועדים הרלבנטיים לכתב האישום היה ברשות המתלונן כרטיס חיוב שמסתיים בספרות 7743 (להלן - "כרטיס החיוב"), באמצעותו שילם עבור הסחורה לנאשם. בתאריכים 28.11.13, 31.1.14, 26.2.14, 28.2.14, 20.3.14, 23.4.14, 13.5.14 חייב הנאשם את כרטיס החיוב באמצעות המסופון בסכומים שונים (בסך כולל של ₪ 21,464) וזאת מבלי שסיפק לעסק סחורה תמורתם. על כן נטען כי במעשיו האמורים, השתמש הנאשם במרכיב ממרכיביו של כרטיס החיוב בכוונה להונות.

בדיון שהתקיים ביום 23.2.16 הודיע בא כוח הנאשם כי הנאשם כופר בעובדות כתב האישום וביקש להעלות טענות מקדמיות.

בהחלטה מאותו היום הוריתי כי בקשה לביטול כתב אישום ותגובה לה יוגשו בכתב במועדים שנקצבו לצורך כך.

טיעוני בא כוח הנאשם.

בא כוח הנאשם טוען כי דין כתב האישום להתבטל לפי שלא היה מקום להגשתו מלכתחילה בשל כל אחת מטענות אלה לכשעצמה ואף בשל משקלן המצטבר:

א. כתב האישום מייחס לנאשם מעשים של הונאה בכרטיס חיוב שהנפיקה החברה למתלונן בטענה כי הנאשם חייב את המתלונן בתשלומים באמצעות מסופון החברה ולא מסר סחורה עבור חיובים אלה. המדובר במחלוקת אזרחית בעניין כספי אשר בגינו אף תלוי ועומד הליך אזרחי בבית הדין לעבודה בגין תביעה שהגישה החברה נגד הנאשם לאחר ששילמה למתלונן את הכסף שלטענתו לא קיבל עבורו סחורה. על כן טוען בא כוח הנאשם כי אין מדובר בעניין למשפט פלילי אלא בעניין אזרחי. כמו כן טוען בא כוח הנאשם כי ניהולו של הליך פלילי גורם לניהול הליכים משפטיים כפולים אשר בשניהם יידרשו בתי המשפט לאותן שאלות שבמחלוקת ובכך אף בזבוז של משאבים שיפוטיים לשווא.

ב. המעשים המיוחסים לנאשם הינם קלי ערך ולנאשם הגנה משום "זוטי דברים" לפי סעיף 34ז לחוק העונשין, תשל"ז-1977. על פי טענה זו אין במעשים המיוחסים לנאשם אנטי- חברתיות המאפיינת עבירה פלילית, והמדובר בחיובים שנעשו במהלך יחסי ספק- לקוח לטובת החברה ולא לטובת הנאשם, כאשר המתלונן כבר קיבל מהחברה החזר כספי, ואם ימצא הנאשם חייב בכספים לחברה הרי שאלה ישתלמו לה מתוך כספי הפיצויים בגין פיטורים המגיעים לו.

ג. הנאשם הינו אדם מן הישוב, אב לשישה ילדים כאשר שניים מהם מאומצים, עובד בחברה במשך מעל לשבע שנים ואף קיבל אות הצטיינות על עבודתו. הנאשם פנה לבדיקת פולגרף מיוזמתו בה יצא דובר אמת. בעקבות ההליכים המשפטיים פוטר הנאשם מעבודתו בחברה ועולמו חרב עליו. מאז פיטוריו הנאשם לא מצא עבודה חדשה, פיצויי הפיטורים המגיעים לו נשללו ופניו הולבנו ברבים. ניהול ההליך הפלילי מקבע את המצב העגום אליו נלקלע הנאשם בעקבות האירועים הנדונים והמשך ניהול ההליך הפלילי נגדו יפגע קשות בשמו הטוב ובפרנסת משפחתו. על כן טוען כי ניהול ההליך הפלילי מהווה הפעלה בלתי מידתית של האמצעי הפלילי שאינה עולה בקנה אחד עם אינטרס הציבור בהפניית משאבי האכיפה כלפי תופעת הפשיעה. עוד נטען כי הנאשם אינו מהווה סכנה לציבור ואין כוונה פלילית במעשיו.

ד. הואיל והשימוש שנעשה בכרטיס החיוב של המתלונן הוא לטובת החברה והיות והחיובים נזקפו לזכותה הרי שבהתאם לסעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב היה על המאשימה להגיש כתב אישום כנגד החברה ולא כנגד הנאשם, שהרי הנאשם פעל מטעמה במסגרת עבודתו עבורה. העמדתו לדין של הנאשם והימנעות מהעמדתה לדין של החברה בנסיבות בהן החיובים הועברו לידי החברה ולא לידי הנאשם מהווה אכיפה בררנית פסולה הנובעת משיקולים זרים. לטענת בא כוח הנאשם העובדה כי החברה לא הועמדה לדין בנסיבות בהן החיובים נזקפו לזכותה כשהנאשם פעל מטעמה וכשלוחה מלמדת כי התביעה סבורה שאין החברה עברה עבירה ולפיכך התנהלות לוקה בסתירה בין עמדותיה עת הגישה כתב אישום נגד הנאשם.

טיעוני באת כוח המאשימה.

באת כוח המאשימה טענה כי דין כלל טענותיו המקדמיות של הנאשם להידחות. לטענתה כתב האישום מייחס לנאשם מספר רב של מעשי הונאה וכי אין בהליך האזרחי המתנהל בבית הדין לעבודה לסתור ולייתר את ההליך הפלילי שמטרתו למצות הדין עם הנאשם משום האינטרס הציבורי והפגיעה שגרמו מעשי הנאשם לקניינו של אדם. באשר לטענה בדבר

זוטי דברים טענה באת כוח המאשימה כי בנסיבות בהן מיוחסים לנאשם מעשי הונאה רבים המלמדים על שיטתיות ועל בצע כסף אין מדובר בזוטות. כמו כן טענה כי אין לקבל טענת בא כוח הנאשם לפיה ניהול ההליך הפלילי מהווה אמצעי בלתי מידתי וציינה את הנזק שגרם הנאשם במעשים המיוחסים לו לחברה בה עבד וללקוח החברה. באשר לטענת בא כוח הנאשם לפיה דין כתב האישום להתבטל משום אכיפה בררנית פסולה טענה באת כוח המאשימה כי אין מצבה של החברה דומה כלל וכלל למצבו של הנאשם. לטענתה, החברה לא הורתה לנאשם להונות את לקוחה ולא נטלה כספיו במזומן תחת חיובים נוספים כנגד אי אספקת סחורה.

דין והכרעה.

כתב האישום מייחס לנאשם עבירה של הונאה בכרטיס חיוב לפי סעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב הקובע כי: **"המשתמש בכרטיס חיוב או במרכיב ממרכיביו, בכוונה להונות, דינו - מאסר שלוש שנים, ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות, דינו - חמש שנים"**.

דומה כי אין חולק על כך כי יש בעובדות כתב האישום למלא אחר כל רכיבי היסוד העובדתי של העבירה. עיקר טענות בא כוח הנאשם, אשר לשיטתו מצדיקות את ביטולו של כתב האישום בשלב מקדמי, מכוונות כנגד עצם הגשת ההליך הפלילי אשר מנוגד, לדידו, לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

דוקטרינת ההגנה מן הצדק מעוגנת כיום בסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, ותכלית חקיקתה הוא בהבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, צודק והוגן. המדובר בהגנה אשר אפשר כי תצדיק את ביטולו של כתב האישום במקרים בהם יתברר כי הגשת כתב האישום או ניהול הליך פלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית, כאשר הנטל להניח תשתית עובדתית לטענת הגנה מן הצדק רובץ על כתפי הנאשם. אמות המידה לבחינת תחולת ההגנה נקבעו בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ, פ"ד נט (6) 776. כך נקבע כי יש לבחון קיומה של ההגנה לפי שלושה שלבים. בשלב הראשון יש לזהות הפגמים שנפלו בהליך שמנוהל בקשר לנאשם ועוצמתם - ללא בחינת אשמתו או חפותו; השלב השני נועד לבחון האם קיומו ההליך הפלילי למרות פגמיו, עולה כדי פגיעה קשה בתחושת הצדק וההגינות, כאשר על בית המשפט לאזן בין האינטרסים השונים, בין היתר, חומרת העבירה המיוחסת לנאשם, עוצמת הראיות (הלכאוריות או המוכחות) המבססות את אשמתו, נסיבותיהם האישיות של הנאשם ושל קורבן העבירה ומידת הפגיעה ביכולתו של הנאשם להתגונן; בשלב השלישי, ואם התשובה לשלבים הקודמים נמצאה חיובית, יש לבחון האם ניתן לרפא את הפגמים שנתגלו באמצעים מתונים ומידתיים יותר מאשר ביטולו של כתב האישום.

ומכאן, אדרש עתה לבחינת טענות בא כוח הנאשם. באשר לטענה כי עובדות כתב האישום מגוללות, למעשה, מחלוקת כספית אזרחית, בין המתלונן לבין החברה בשל כך כי חיוב בתשלום כספים כאשר מנגד לא סופקה לו סחורה תמורתם, וכי אין מדובר בעניין להליך פלילי- דינה להידחות. לא למיותר יהיה להעיר כי מוטב היה לבא כוח הנאשם לו היה נמנע מלהעלות טענה זו. נדמה כי נעלמה מעינו של בא כוח הנאשם כי במשפט פלילי עסקינן ולא במשפט אזרחי. שהרי אם המבחן היה כפי מבחנו של הסניגור ממילא היינו מייתרים כל הליך פלילי אילו בצידו היה הליך אזרחי. שמא יוזכר לבא כוח הנאשם, כי כמעט כל עבירה פלילית שבה נפגע אדם, מביאה עמה גם עילה לתביעה אזרחית. וכי האם אכן, סבור הסניגור המלומד כי יתבטל ההליך הפלילי, בגין ההליך האזרחי? שמא האינטרס הציבורי שבהליך הפלילי בגין ביצוע עבירה ייזנח בכל המקרים הללו?

עובדות כתב האישום, כמות שהן, מגלמות עבירה של הונאה בכרטיס חיוב, ואין מדובר במחלוקת כספית גרידא. מעשי העבירה אמנם יצרו אף מחלוקת כספית אשר מצויה מן הסתם גם במישור היחסים שבין המתלונן לבין החברה. כפי שטען בא כוח הנאשם, עובדה שאינה עולה מתוך עובדות כתב האישום המהוות כידוע את המסגרת העובדתית הרלבנטית לטענות מקדמיות, במישור היחסים שבין החברה לבין הנאשם תלויה ועומדת תביעה מתאימה בבית הדין לעבודה. אין בכך ולא כלום כדי לייתר ההליך הפלילי לפי שהתנהגות פלילית צריכה להתברר במישור פלילי, גם אם יהיה זה במקביל להליך האזרחי. אין מדובר אפוא בחשש לניהול הליכים משפטיים כפולים, ולדאגתו של בא כוח הנאשם אודות בזבז משאבים שיפוטיים אין שחר.

באשר לטענה כי המעשים המתוארים בכתב האישום מהווים "זוטי דברים", הרי שמדובר בטענה לסייג לאחריות פלילית, שאין מקומה בשלב מקדמי, כטענה מקדמית להגנה מן הצדק, ושומה היה על בא כוח הנאשם לעמוד על מכונם הנכון של הטענות בהתאם לסדרי הדין והמשפט הפלילי. אזכיר גם כאן, כי מדובר בהליך פלילי ואל לו לבא כוח הנאשם לשכוח זאת.

באשר לטענה כי ניהול ההליך הפלילי גורם נזק לנאשם ולפרנסת משפחתו ועל כן מהווה הפעלה בלתי מידתית של אמצעי אכיפה, הרי שאף דינה של טענה זו, כמו יתר הטענות שהועלו בהקשר זה, להידחות. טענה מסוג זה אין לה מקום כי תישמע כטענה להגנה מן הצדק. אין מדובר בפגם בעצם ניהולו של ההליך הפלילי, אלא בהשלכות של ניהול הליך פלילי על הנאשם, אשר, לכל היותר, מקומן בשלב שמיעת הטענות לעונש.

באשר לטענה כי הגשת כתב האישום כנגד הנאשם נגועה באכיפה בררנית פסולה היות וכתב אישום לא הוגש כנגד החברה אשר היא זו אשר זוכתה בכספים שנגבו מהמתלונן, אעיר כי טענה זו לא נהירה כלל. משמעותה של טענת אכיפה בררנית פסולה היא כי התביעה הבחינה בין מקרים דומים משיקולים זרים, מתוך מטרה פסולה או מתוך שרירות גרידא (ראו בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש עיריית באר שבע [פורסם בנבו]). האם יש מקום למצוא את עניינו של הנאשם דומה לעניינה של החברה? דומה כי התשובה הברורה לכך היא שלילית, ומכל מקום אין בטיעוני הנאשם לבסס תשתית המלמדת כך. ושוב, אזכיר לבא כוח הנאשם, מצויים אנו בהליך פלילי, והמסגרת העובדתית לטענה המקדמית היא עובדות כתב האישום. ככל שטוען הנאשם באמצעות בא כוחו, טענות שאינן בכתב האישום, אזי מקומן של אלה להתברר במהלך המשפט. אם טוען בא כוח הנאשם כי החברה והנאשם קשרו קשר יחדיו, להוציא במרמה כספים מהמתלונן, טענה שאין זכרה בכתב האישום, מוטב כי יעלה אותה במהלך המשפט ומן הסתם יהא עליו לבסס על עובדות שיעלו מן הראיות בתיק. למותר לציין, בשלב הזה, של המשפט, דהיינו השלב המקדמי, אין בעובדה כי הנאשם פעל כשלוחה של החברה ואין בעובדה כי החברה זכתה בכספים שנגבו מהמתלונן כדי לבסס תשתית מפלילה כנגד החברה. על כן אין בהחלטת התביעה להעמיד לדין את הנאשם ולא להעמיד לדין את החברה להוות הפליה פסולה.

לנוכח כל האמור, לא נמצא כל פגם בניהולו של ההליך הפלילי כנגד הנאשם, וממילא לא נתקיים התנאי הראשון לקיומה של הגנה מן הצדק.

יוער כי בא כוח הנאשם צירף לטיעוניו המקדמיים בכתב דו"ח תוצאות בדיקת פולגרף שבוצעה לנאשם בקשר לאירועים בגינם הוגש נגדו כתב האישום הנדון כשכוונתו המסתברת היא ללמד על חפותו של הנאשם. מעשה זה לא יעשה

במקומותינו ועל פי שיטתנו המשפטית. ראשית לכל, כפי שציינתי לעיל, המסגרת העובדתית לדיון זה הוא כתב האישום, ואין להגיש ראיות במסגרת זו. יתירה מזו, מובן לכל כי אין למסמך זה כל נפקות ראייתית או אחרת בהליך פלילי, בהיותו בלתי קביל, וטוב היה לו בא כוח הנאשם נמנע היה מלצרפו.

סוף דבר, הבקשה לביטול כתב האישום נדחית על כל אדניה.

בשולי החלטה זו מצאתי לציין כי כפי שקבעתי לעיל, הבקשה שלפני מיותרת לחלוטין בהיותה חסרת בסיס משפטי, ככל שבטענות מקדמיות עסקינן. הדיון במשפט נדחה משום טענות אלה ומשום דחיית דיון מיותרת. שקלתי שמא יש מקום לחייב הנאשם בהוצאות משפט. לבסוף החלטתי כי לפנים משורת הדין אני נמנע מחיוב הנאשם בהוצאות בגין הגשת הבקשה המיותרת.

המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, כ"ג ניסן תשע"ו, 01 מאי 2016, בהעדר הצדדים.